

Dvorac Lužnica

Horvat, Darija

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:129:423501>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-24**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Preddiplomski stručni studij Poslovanje i upravljanje
Usmjerenje Menadžment u kulturi

DARIJA HORVAT

DVORAC LUŽNICA

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

Zaprešić, 2019. godine

**VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ**

**Preddiplomski stručni studij Poslovanje i upravljanje
Usmjerenje Menadžment u kulturi**

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

DVORAC LUŽNICA

**Mentorica:
dr. sc. Lana Domšić**

**Naziv kolegija:
HRVATSKA UMJETNOST U
EUROPSKOM KONTEKSTU**

**Apsolventica:
Darija Horvat**

**JMBAG studentice:
0234029200**

SADRŽAJ

SAŽETAK I KLJUČNE RIJEČI.....	1
SUMMARY AND KEY WORDS	2
1. UVOD.....	3
2. DVORCI HRVATSKOG ZAGORJA.....	5
3. PERIVOJI UZ DVORCE HRVATSKOG ZAGORJA.....	8
4. LUŽNICA	9
4.1 Geografski položaj.....	9
4.2 Povijest dvorca	9
4.2.1 Lužnica u doba Rauchovih (1724. - 1925.).....	11
4.2.2 Život Marije Jurić Zagorke u Lužnici.....	12
4.2.3 Lužnica (Marijin dvor) od 1925. do danas.....	13
4.2.4 Obnova dvorca i otvaranje duhovno obrazovnog centra Marijin dvor	16
4.3 Arhitektura.....	19
4.4 Park i šuma.....	22
5. ZAKLJUČAK	24
6. POPIS LITERATURE	26
6.1 Knjige.....	26
6.2 Internetski izvori.....	26
7. POPIS SLIKA	27

SAŽETAK I KLJUČNE RIJEČI

Dvorac Lužnica jednokatni je barokni dvorac koji se prvi puta spominje u 17. st. kada su mu vlasnici bili obitelj Čikulín. Dvorac je preuređen u 18. st. dolaskom novih vlasnika, plemićke obitelji Rauch, a na vrhu glavnog stubišta upisana je godina 1791., vezana je uz posvetu grofovske kapele sv. Križa smještene na prvom katu dvorca.

Građen je pod utjecajem srednjoeuropske, uglavnom austrijske arhitekture, ali je u potpunosti prilagođen zemljopisnim, gospodarskim i društvenim uvjetima Hrvatske toga vremena. Nakon smrti posljednjeg vlasnika dvorca, baruna Geize Raucha, dvorac i zemljište 1925. godine kupuju sestre milosrdnice sv. Vinka Paulskog od udovice Ane Rauch.

Sestre su obrađivale zemlju kako bi prehranile siromašne bolesnike bolnice sestara milosrdnica u Zagrebu, kao i matični samostan i konvikt siromašnih učenica u Frankopanskoj ulici u Zagrebu, a dvorac je poslužio za smještaj starih i bolesnih sestara.

Kroz godine sestre su svoju djelatnost dopunile odgojno obrazovnim sadržajem otvaranjem dječjeg vrtića i osnivanjem domaćinske škole, a u dvorcu su siromasi i djeca pronalazili svoj dom, pogotovo 30-ih godina prošlog stoljeća u vrijeme velike suše. Za vrijeme 2. svjetskog rata uspjele su očuvati dvorac i zemljište, ali su nakon njega pogođene agrarnom reformom u vrijeme koje su izgubile veliki dio svojeg zemljišta.

Nakon Domovinskog rata i uvođenjem demokratskih promjena sestre su uz pomoć njemačke katoličke laičke organizacije Renovabis osnovale duhovni centar, a organizacija je financirala i izgradnju nove zgrade.

Danas se u dvorcu organiziraju duhovne obnove, razni seminari i tečajevi, a nedavno je dovršena i obnova parka.

KLJUČNE RIJEČI: dvorac, barok, arhitektura, sestre milosrdnice

SUMMARY AND KEY WORDS

Lužnica Castle is a one-storey baroque castle, first mentioned in the 17th century when owned by the Čikulin family. The castle was rebuilt in the 18th century by the new owners, the Rauch noble family, and on the top of the main staircase was written year 1791, linked with the dedication of the Count's chapel of the st. Cross located on the first floor of the castle.

Lužnica was built under the influence of Central European, mostly Austrian architecture, but completely adapted to the geographic, economic and social conditions of Croatia of that time. After the death of the last owner of the castle, the baron Geize Rauch, the castle and the land in 1925 were bought by the Sisters of Mercy of St. Vinko Paulski from the widow Ana Rauch.

The sisters were farming the land to feed poor people in the Sisters of Mercy Hospital in Zagreb, as well as the mother monastery and dormitory of poor students in Frankopan Street, Zagreb, and the castle was used for accommodation of old and sick sisters. Throughout the years, their activities were upgraded with educational content through the opening of kindergartens and the establishment of a host school, and in the castle the poor and the children found their home, especially in the 30s of the last century during the great droughts.

During the Second World War they managed to preserve the castle and the land, but were later affected by the agrarian reform and lost much of their land. After the Homeland War and the introduction of democratic change, with the aid of German Catholic lay organizations, Renovabis founded a spiritual center, and the organization also funded the construction of a new building. Today, the castle organizes spiritual renovations, various seminars and courses, and park renovation has recently been completed.

KEY WORDS: Castle, baroque, architecture, Sisters of Mercy

1. UVOD

Hrvatska je mala zemlja bogate povijesti i još bogatije kulturne baštine kojoj pripadaju i brojni dvorci, burgovi i kurije, njih oko tisuću, od kojih je većina u izuzetno lošem stanju. Propadanju tih višestoljetnih građevina doprinijela su ratna razaranja, osobito nakon 2. svjetskog rata kada su dvorci i pripadajuća zemljišta oduzeti vlasnicima i korišteni kao narodno vlasništvo. Protokom vremena, nebrigom, neprisutnom sviješću o značenju kulturne baštine kao i neuvažavanjem konzervatorskih profesija, te nedostatkom financijskih sredstava, ova višestoljetna zdanja su postala ozbiljno ugrožena. Tema ovoga rada je dvorac Lužnica kao dobar primjer održivog korištenja kulturne baštine, a koji je još uvijek nedovoljno prisutan u javnim pretraživanjima, a time i nepoznat brojnim mogućim posjetiteljima. Kako je danas internetsko pretraživanje glavni izvor informiranja, pretraga o dvorcima Hrvatske otvorit će brojne stranice i odmah će se prikazati fotografije Trakošćana, Velikog Tabora, Ozlja, Miljane i ostalih, ali Lužnica će ipak zahtijevati ciljanu pretragu. Iako je dvorac u privatnom vlasništvu i danas djeluje kao duhovno edukativni centar, vlasnice dvorca, sestre milosrdnice rado otvaraju njegova vrata posjetiteljima i za simboličnu cijenu ulaznice vode vas kroz perivoj i dvorac, pričajući o njegovoj bogatoj povijesti kao i o sadašnjem djelovanju centra.

Cilj rada je prikupiti što više dostupnih podataka o Lužnici, njezinim vlasnicima, prošlim i sadašnjima, arhitektonskim obilježjima, te načinu života na dvorskom imanju kroz povijest do današnjih dana.

Tema je važna jer prikazuje primjer dobrog upravljanja kulturnim dobrom od vremena preuzimanja dvorca do današnjih dana, gdje sestre uz svoju primarnu djelatnost, poštuju i naslijeđenu baštinu, a nakon 2003. iniciraju različite aktivnosti i sadržaje koji će dvorcu osigurati daljnju obnovu i održavanje.

U drugom poglavlju rada bavit će se dvorcima u Hrvatskoj s naglaskom na dvorce Hrvatskog zagorja, arhitektonskim obilježjima, životnim stilom plemstva sve do postupnog osiromašenja dvoraca nakon ukidanja kmetstva, te njihova postupnog propadanja od 1918., uvođenjem agrarne reforme. Od oko tisuću dvoraca u Hrvatskoj danas ih je svega oko sto osamdeset, a iako zaštićeni Zakonom o zaštiti spomenika kulture, oni i dalje u većini propadaju jer država nema razrađen plan revitalizacije, pa se čini kako su naši dvorci umjesto turističke, kulturne i povijesne atrakcije, postali teret i naizgled nerješiv problem.

U trećem poglavlju ukratko se opisuju perivoji koji su bili sastavni dijelovi dvoraca, a praćenjem europskih trendova opisani su za ono vrijeme karakteristični francuski i engleski vrtovi. Kao i u prvom poglavlju i ovdje je prisutna problematika očuvanja i zaštite srednjovjekovnih parkova i perivoja, njihovo potpuno uništenje ili prenamjena, kao i nedovoljna provedba zaštite u skladu s pripadajućim Zakonom o zaštiti prirode i Zakonom o zaštiti spomenika. Kao primjer nezaštićenog perivoja spominje se i Lužnica koja svakako zaslužuje dobiti naslov hortikulturnog spomenika.

Četvrto poglavlje namijenjeno je samom dvorcu Lužnica, geografskom položaju, a povijest dvorca obrađena je kroz četiri potpoglavlja. Kako se o vlasništvu obitelji Čikulin nije pronašlo dovoljno izvora, kratko ih se spominje u potpoglavlju 6. 2 Povijest dvorca. Kroz ostala potpoglavlja povijesti bavi se obitelji Rauch korištenjem literature autorice Iskre Iveljić, koja je vrlo iscrpno prikazala život te plemenitaške obitelji, kao i njihova života u dvorcu Lužnica. Smatralo se da je važno i spomenuti rano djetinjstvo naše velike spisateljice i novinark Marije Jurić Zagorke u Lužnici, a neki roman *Kamen na cesti* smatraju autobiografskim djelom. U romanu se prema opisima dvorca i jezera pronalazi velika sličnost s Lužnicom (žuti dvorac, kule, perivoj, jezero i sl.).

Posljednja dva poglavlja posvećena su arhitekturi dvorca i parku i šumi.

2. DVORCI HRVATSKOG ZAGORJA

Na temelju različitih povijesnih zapisa smatra se da je na području Hrvatske bilo oko tisuću dvoraca, a danas ih je preostalo oko sto osamdeset. U kontinentalnom dijelu Hrvatske, najveći broj dvoraca nalazi se u Hrvatskom zagorju, oko pedesetak dvoraca i četrdesetak kurija. Mnogi od njih su danas u potpunosti zapušteni, devastirani i izloženi propadanju, neki su u privatnom vlasništvu (Miljana, Donja Bedekovčina, Bežanec, Šćrbinec kod Zlatara), neki služe kao domovi za starije i nemoćne (dvorac Keglevića kod Lobora), bolnice (Klenovnik) ili kao socijalne ustanove (dvorac Gornja Bedekovčina), a u nekima su smještene škole i fakulteti (Maruševec). Danas su uvršteni u turističku ponudu tek dvorci Trakošćan s park šumom i jezerom, Veliki Tabor i Bežanec. (Obad Šćitaroci, 1991.).

Gradnja utvrđenih gradova započela je u kasnom srednjem vijeku, najviše od 12. do 16. st. od kojih su tek rijetki očuvani u cijelosti, a većina je u ruševinama. U 15. i 16. st. započinje gradnja burgova, zamkova i kaštela zbog opasnosti od Turaka.

Hrvatsko zagorje intenzivno se počelo razvijati od 16. st., a osobito u 17. st. kada je opasnost od Turaka bivala sve manja, a Hrvatsko zagorje, koje se nalazilo u središtu tadašnjih ostataka hrvatske države, štitila je Vojna krajina. Iz toga razloga više nije bilo potrebno graditi obrambene utvrde, već ladanjska prebivališta i poljoprivredne posjede hrvatskog plemstva.

Najveći broj zagorskih dvoraca izgrađen je tijekom 17. i 18. st. pod neposrednim utjecajem srednjoeuropske, austrijske graditeljske škole. Najznačajniji pothvat u povijesti izgradnje baroknih dvoraca Hrvatskog zagorja gradnja je dvorca u Gornjoj Bistri 1770. godine koju karakterizira trokrilni tip, otvoren jednom stranom prema dvorištu i perivoju. U doba klasicizma, na prijelazu iz 17. u 18. st., te do prve polovice 20. stoljeća, nastaju dvorci Januševec, Martijanec, Klokovec, Marija Bistrica, a već postojećim baroknim dvorcima dodani su elementi klasicizma poput dvorca u Gornjoj Stubici. Karakteristična obilježja klasicističkih dvoraca su portici, altane i lođe, bokovi trokrilnih dvoraca su krajnje reducirani, a jednokrilne dvorce karakteriziraju vrlo izduženi objekti. Sredinom 19. st. plemići preuređuju dvorce u duhu romantizma i historicizma, pa tako Draškovići preuređuju Trakošćan, Erdödyjevi Banske dvore, Schlippenbach Maruševec, a Jelačić Nove dvore zaprešićke.

U Hrvatskom zagorju gradili su se dvorci zatvorena tlocrta s četiri krila s perimetrom ograde i unutrašnjim dvorištem (Bežanec, Klenovnik, Lobor, Ludbreg...), dvorci otvorenog tipa s dva

ili tri krila (Gornja Bistra, Lužnica, Selnica...), te dvorci kompaktnog tlocrta (Novi dvori zaprešićki, Bela, Čalinec...). (Obad Šćitaroci, 1991.).

Barokni dvorci dijele se na jednokriline i višekrilne. Jednokrilni su pravokutnog tlocrta, a gradili su ih manje imućni vlasnici. Višekrilni dvorci velikih su dimenzija i uglavnom, osim centralnog krila, imaju i dva bočna, a dvorac ima oblik slova U, koji je nastao prema renesansnom nacrtu četverokrillnog dvorca. Arhitektonski puno skromnije, ali prema obliku slične dvorcima kompaktnog tlocrta, građene su kurije kojih se još mnogo dobro očuvanih nalazi u Hrvatskom zagorju. Kurije je gradilo niže i seosko plemstvo, a služile su vođenju gospodarstva od kojih najveću spomeničku vrijednost ima drvena kurija u Donjem Škarićevu koja je rijedak očuvani primjer nekoć mnogobrojnih drvenih kurija Hrvatskog zagorja.

U Hrvatskom zagorju uglavnom su građeni jednokatni dvorci, rjeđe dvokatni, a iznimno prizemni. Podrum i prizemlje koristila je posluga. Uz kuhinju koja se nalazila u prizemlju, nalazila se smočnica te sobe za poslugu. Na kat su često vodila dva stubišta. Jedno glavno, kojim su se služili vlasnici i gosti, te sporedno za poslugu. Ograde su izrađivane uglavnom od kamena, a rjeđe od drva ili metala.

Kat (*piano nobile*) bio je najraskošnije opremljen, pa se tako sastojao od velike dvorane za primanje, a ostale sobe su bile spavaonice, sobe za goste, te dnevni boravak. Sobe su dobivale imena prema bojama u koje su bile obojene ili prema osobama koje su ih koristile. O kupaonicama u dvorcima prije 19. st. nema zapisa. Važan dio dvorca bila je kapela koja se u većini dvoraca protezala kroz dvije etaže s ulazom u prizemlje, ali se također moglo pristupiti koru s kata. Manji dvorci imali su kapelu samo na katu ili umjesto nje, uzidanu nišu u zidu.

Pročelja dvoraca u ranom baroku (17. st.) bila su jednostavna, a glavni je ukras bio kameni portal s grbom vlasnika. U doba baroka (18. st.) pročelja dobivaju rizalite, pilastre, lezene i prozorske nadstrešnice. Klasicizam donosi sjenice, lođe, altane, portike i timpanone na pročeljima. Pročelja su redovito oslikavana sunčanim satovima, a mnogi su još uvijek očuvani (Klenovnik, Miljana, Bežanec, Veliki Tabor i dr.).

Unutrašnjost zagorskih dvoraca krasili su drveni tabulati, zidne slike, štukature i drvena lamperija. Zidne slike krasile su kapele, dvorane i salone, a većina ih potječe iz 18. st. Najveću vrijednost imaju slike s prikazima iz svakodnevnog života, slike mitoloških likova, te prizora iz antičke mitologije koje se mogu pronaći u Miljani, Gornjoj Bistri, Stubici, Klenovniku, Ludbregu i Oroslavlju. Namještaj je vrlo slabo očuvan, a u većini dvoraca se

mogu još pronaći kaljeve peći od kojih neke imaju veliku povijesnu i umjetničku vrijednost. Uzidani ormari mogu se pronaći u Gornjoj Bistri i Lužnici. (Obad Šćitaroci, 1991.).

Kao sastavni dio dvoraca građene su velike gospodarske zgrade za poljoprivredne poslove, trgovinu i obrt. Gospodarski objekti su građeni različito. Ponekad su gospodarski objekti građeni odvojeno od dvorca, a ponekad kao njegov sastavni dio. Gospodarske prostorije poput ostave, pivnice i slično, nalazile su se u prizemlju ili podrumu dvorca, a kao odvojeni gradili su se objekti za uzgoj stoke (svinjci, štale), za čuvanje stočne hrane (hambari, štagljevi), i ostali poput zelnica, šljivarnica, žitnica itd.

Ukidanje kmetstva 1848. godine dovelo je do osiromašenja plemstva, a time i do osiromašenja dvoraca, te njihova propadanja. Veći dvorci doživjeli su svoju prenamjenu u bolnice (Klenovnik, Novi Marof) ili tvornice (Oroslavje Gornje). Još veće osiromašenje nastaje od 1918. godine, uvođenjem agrarne reforme, a u vrijeme Drugog svjetskog rata veliki broj dvoraca je porušen ili oštećen, a inventari dvoraca su u nekima od njih spaljeni. U poslijeratnim godinama ruševine dvoraca poslužile su kao građevni materijal, a većina dvoraca je demolirana te je iz njih iznesen inventar poput namještaja i slika. U Muzeju za umjetnost i obrt čuva se manji dio tog namještaja, većina je nestala, a dio su sa sobom ponijeli vlasnici. Dvorci su postali općenarodna imovina bez namjene osiguranja njihove zaštite. Bežanec se koristio kao sušionica mesa, u Poznanovcu su se uzgajali pilići, a u nekima su bile smještene socijalno ugrožene obitelji ili socijalne ustanove poput bolnica, škola i sl. Desetljeća nebrige dovela su do velikih oštećenja kao što su vlaga koja je prisutna gotovo u svim dvorcima, oštećenja statike uslijed potresa ili urušavanja pojedinih dijelova dvoraca.

Danas se prema Zakonu o zaštiti spomenika kulture provodi preventivna zaštita, vodi se evidencija spomenika kulture, a registrirani spomenik kulture podliježe najvišoj kategoriji zaštite i obuhvaća komplicirane i dugotrajne pravne postupke. (Obad Šćitaroci, 1991.).

3. PERIVOJI UZ DVORCE HRVATSKOG ZAGORJA

U srednjem vijeku uz dvorce nisu građeni parkovi i perivoji zbog opasnosti od Turaka i o njima postoji vrlo malo zapisa na temelju kojih se doznaje da su vrtovi građeni uz samostane i burgove. Nakon poraza Turaka dolazi do brzog razvoja praćenog tadašnjim trendovima u europskom društvu.

Kako bi se pridonijelo što reprezentativnijem izgledu dvoraca, a po uzoru na europske dvorce, feudinci su počeli sve više vremena posvećivati raskošnom oblikovanju parkova, perivoja i vrtova. Najčešće upotrebljavani pojmovi kod nas su francuski vrt koji je organiziran u pravilnim geometrijskim oblicima te engleski, s nepravilnim nasadima. Također se spominju i klasični-povijesni vrt, te ornamentalni-ukrasni. Na temelju uvida u stare katastarske karte utvrđuje se mogućnost postojanja ranobaroknih vrtova u 17. st. i to u Klenovniku i Loboru. U 18. st. perivoje su imali dvorci Bela, Ludbreg i Oroslavje, a krajem 18. st. nastaju perivoji u Oroslavju donjem, Začretju i Zelendvoru. Od 19. st. nastaju engleski i romantičarski perivoji.

Danas, uslijed nedostatka službene zaštite, nebrige i zapuštenosti mnogi su perivoji propali ili su neprimjereno obnavljani u nedostatku stručnog vodstva, neprimjerene analize povijesnih podataka ili su se na njima izgrađivali objekti poput nogometnih igrališta, a bez promišljanja o njihovoj povijesnoj i kulturnoj vrijednosti.

Zakonom o zaštiti prirode i Zakonom o zaštiti spomenika provodi se zaštita perivoja koja nije u potpunosti izvršena. Nezaštićeni perivoji u npr. Lužnici, Novim dvorima zaprešićkim, Oroslavju gornjem i dr. mogu dobiti naslov hortikulturnog spomenika. (Obad Šćitaroci, 1991.).

4. LUŽNICA

4.1 Geografski položaj

Naselje Lužnica nalazi se u Zagrebačkoj županiji, a sastavni je dio grada Zaprešića. Lužnica se nalazi na geografskoj širini 45°52'10" N, geografskoj širini 15°47'18" E na nadmorskoj visini od 138m. Smještena je uz istoimeni potok, prema kojemu je i dobila ime, a 3 km sjeverozapadno od Zaprešića čiji kraj obuhvaća sjeverozapadni dio Zagrebačke županije na jednoj strani, sjeverozapadno od rijeke Save između Zagreba i gore Medvednice, te slovenske granice na rijeci Sutli, na drugoj strani.

4.2 Povijest dvorca

Slika 4-1 Dvorac Lužnica „Izvor: Autorica s. Benedikta Kunić“

Dvorac Lužnica izgrađen je na prijelazu savske doline u Marijagoričko pobrđe, nekoliko kilometara zapadno od Zaprešića, a prvi se put spominje 1673. godine. Današnji trokrilni jednokatni barokni dvorac u obliku slova U izgrađen je početkom 18. st. o čemu svjedoči rezbareno stubište s označenom godinom 1791. Imanje je prvotno pripadalo plemićkoj obitelji

Čikulin podrijetlom iz Italije, a vlasnik Julije Čikulin u ono je vrijeme slovio za vrlo sposobnog i poduzetnog trgovca. U Lužnicu se preselio 1612. godine, nakon optužbe Zrinskih za zloupotrebu i krađu. U 18. st. cijeli posjed otkupljuje obitelj Moscon, a smrću vlasnice, Maksimilijane Moscon, Lužnica je oporučno ostavljena zagrebačkom Kaptolu. Maksimilijanina sestra Julijana Sermage osporavala je oporuku, te pokrenula parnicu protiv Kaptola. Kasnije dvorac preuzima Pavao Rauch, koji ga temeljno preuređuje, a datacija dvorca temelji se na godini urezanoj u stubište te prema povelji o posveti kapele svetog Križa koja se nalazi u jugoistočnom dijelu dvorca iz 1761. godine. O vlasništvu obitelji Rauch svjedoči i obiteljski grb uklesan u kaljevoj peći u glavnom salonu dvorca. Rauchovi su zaslužni za raskošan izgled dvorca koji se krilima otvara prema prirodi, a posebnu privlačnost daju mu četiri cilindrične kule koje nisu služile obrani već stanovanju. Okolicu dvorca krasio

je engleski perivoj s jezerom. Po smrti posljednjeg vlasnika baruna Gejze Raucha, supruzi Ani su pripali svi posjedi Lužnice koja je nakon ponovne udaje cijeli posjed predala Poljodjelskoj banci u Zagrebu. Banka je potom kupljenu zemlju rasparcelirala i rasprodala seljacima. Družba sestara milosrdnica je 1925. godine kupila dvorac i okolno zemljište u površini od 267 jutara, a od 1977. godine dvorac se nalazi pod zaštitom Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu. (Vrančić, Kovačić, 1996.).

Slika 4-2 Unutrašnjost dvorca – stubište „Izvor: <http://www.luznica.com/fotogalerije/dvorac-interijer/>“

Slika 4-3 Unutrašnjost dvorca – Glavna dvorana „Izvor: <http://www.luznica.com/fotogalerije/dvorac-interijer/>“

4.2.1 Lužnica u doba Rauchovih (1724. - 1925.)

U 18. i 19. st. Rauchovi su raspolagali znatnim posjedima, a u prilog tomu išli su i politički usponi Adama Daniela, Ivana i Pavla Raucha. Obitelj je uspjela zadržati svoje posjede i nakon sloma Monarhije, a jednim dijelom i nakon 2. svjetskog rata, pa sve do uspostave komunističkog režima. Rauchovi su pod vodstvom Levina i Đure uspjeli donekle prevladati krizu nastalu 1848. godine po ukidanju feudalnih odnosa i posljedičnog procesa feudalnog rasterećenja. Po dolasku u Hrvatsku Rauchovi su imanja stjecali na različite načine, i to kupovinom, ženidbom, dobitkom na kartama, pa čak i nasilnim putem.

Lužnicu su Rauchovi dobili nagodbom iz 1724. ženidbom Adama Daniela s Anom Helenom Gothal. Pavao Rauch bio je potvrđeni vlastelin Lužnice koja je sve do 1925. godine bila sjedištem te plemićke obitelji.

Geza Rauch bio je posjednik najvećeg broja imanja koji su bili različito strukturno rascjepkani. Veleposjed Lužnica sastojao se od dobara Lužnica, Pušća-Kupljenovo, Vukovo Selo, Dolec i Prigorje, a protezao se na 36 katastarskih općina. Geza je iznenada preminuo 1923. godine, prije finalizacije agrarne reforme, a njegovi nasljednici, supruga Ana i posvojeni sin nisu ni pokušali voditi imanja, te su 1925. Lužnicu prodali Družbi sestara milosrdnica koje su Lužnici željele promijeniti ime, ali im to nije dopušteno. (Ugarković, 1966:14)

Rauchovi su cijenili vrijedno i sposobno osoblje, a jedan od upravitelja i računovođa Lužnice bio je i Ivan Jurić, Zagorkin otac, koji je nakon upravljanja Golubovcem došao u Lužnicu 1877. godine kao računovođa. Zagorka navodi kako stari i mladi barun imaju puno povjerenje u oca i da cijene njegov rad. Kako je Ivan Jurić bio poslovno vrlo sposoban, tako je stekao i solidan imetak, te materijalno pomagao Mariju. Zbog obiteljskih neslaganja veliki dio toga imetka je izgubljen, a Ivan se nakon rastave od psihički bolesne supruge vratio barunu Gezi Rauchu u Lužnicu gdje je i umro 1919. godine. (Iveljić, 2014.)

Popis objekata uz dvorac iz 1923. godine navodi osim dvorca i kućicu za vrtlara, staklenik s uređajem za grijanje, kupalište, vinski podrum, podrum, pečenjaru, objekt s vinskom prešom i stambenom kućom iza njega, zgradu mlina, električnu centralu, lokomobilski pogon, više štala za konje, krave i volove, svinjac, žitnicu, kovačnicu, stambenu kuću za upravitelja i poslugu, kokošinjac, vodovod s dva rezervoara, spremnikom za voće, šupe, nekadašnju konjušnicu pretvorenu u stanove, skladište, kuhinja kraj svinjca, mesnica, zgrada za šumare i za blagajnika, gumno i vešernicu.

Jedan od uvjeta prodaje Lužnice bio je i taj da kupac preuzme svo osoblje osim upravitelja, a u doba preuzimanja 1927. godine na posjedu se nalazilo 20 namještenika i gospodarskih radnika.

Nakon preuzimanja imanja, sestre milosrdnice su 1927. godine ponovno popisale imovinu, te navode oko 40 komada rogata stoke, 24 kopitara i 49 svinja te magarca. Navele su skromnu zalihu žita u usporedbi s veličinom posjeda jer su se radnici u ono doba plaćali u naturi. Također bilježe i postojanje stolarnice, kovačnice, strojarnice, mlina, gospodarske strojeve, pecaru rakije, vrt, svinjsku kuhinju, ambar, električnu centralu.

Propadanje imanja započelo je još za života Levina Raucha koji je zbog nestašice novca sve poslove prepuštao upravitelju i ostalom osoblju. Obitelj je živjela u dvorcu uz kojega su se nalazile gospodarske zgrade, a na imanju je postojao i majur u kojega su, uz osoblje, voljeli dolaziti i mladi plemići, često u bijegu od nadzora starijih. (Iveljić, 2014.).

4.2.2 Život Marije Jurić Zagorke u Lužnici

U dvorcu je dio svojeg djetinjstva provela i poznata spisateljica i novinarka Marija Jurić Zagorka (1873-1957.). Njezin otac bio je upravitelj imanja baruna Levina Raucha, a Marija je tamo živjela od svoje treće do osme godine, a do trinaeste je u Lužnici provodila školske praznike. Prema raspoloživoj dokumentaciji, majka Mariji nije dopuštala druženje sa seoskom djecom kao ni čitanje knjiga, ali zahvaljujući barunici Antoniji Rauch, koja je uočila njezinu nadarenost, Mariji je bilo omogućeno učenje s baruničinom djecom, nastupi pred plemstvom kao i pristup knjižnici. (Iveljić, 2014.).

I sama Zagorka u *Kamenu na cesti*, koji se jednim dijelom može smatrati autobiografskom prozom, opisuje svoje rano djetinjstvo provedeno u Lužnici. U romanu se ne navodi ime, ali se opisuje žuti dvorac s kulama, perivoj i jezero, kao i otac upravitelj. Upravitelji su nakon vlastelina bili najvažniji ljudi imanja sa zadaćom nadgledanja i organizacije svih poslova a njezin otac Ivan Jurić obnašao je tu dužnost u Lužnici od 1877. godine. U velikoj dvorani spominje pozlaćene zidine, kristalne lustere, rezbareno pokućstvo, zlatna zrcala i stare portrete. Govori i o školovanju s barunovom djecom, a zasigurno je najznačajniji njezin govor, koji je održala u dobi od 12 godina, banu Hedervaryju u kojem ga poziva da brani Hrvate od Mađara i time izaziva politički incident koji je njezinog oca umalo stajao posla upravitelja kod baruna Raucha: „Svijetli bane, spasite Hrvatsku od neprijatelja Mađara i svi ćemo klicati vama: Živio!“ (Jurić, Zagorka, 2008:106)

4.2.3 Lužnica (Marijin dvor) od 1925. do danas

1925. godine dvorac kupuje Družba sestara milosrdnica kojima je to bilo rješenje zbrinjavanja sestara koje više nisu radile, a nisu primale mirovinu. Brigu o njima prije toga je snosila Vrhovna uprava Družbe kojoj je to s vremenom postao problem, pa se kupnja dvorca s pripadajućim zemljištem činila kao idealno rješenje. Kupoprodajni ugovor potvrdio je svojim potpisom i pečatom nadbiskup dr. Antun Bauer. Prema ugovorenom roku Družba je u cijelosti isplatila imanje i 1927. godine u potpunosti preuzela posjed. (Vrančić, Kovačić, 1996.).

Lužnica je tako postala mjesto gdje su mnoge sestre pronašle svoj odmor i oporavak, ali je pružala i aktivnim članicama rekreaciju i pripremu za rad. Sestre su se mogle uzdržavati od gospodarskih prihoda, a viškom pomagati kuću maticu u Zagrebu.

Bivša vlasnica dvorca, barunica Ana Rauch sobom je uzela i namještaj iz dvorca, kojeg je, prema informacijama sestara, ostalo vrlo malo, nešto naslonjača, dvosjeda i lustera. Sestre su dvorac opremile vrlo jednostavnim namještajem, što je dvorcu u potpunosti promijenilo izgled, te ga pretvorilo u samostan.

U početku je Lužnicu nastanjivao mali broj sestara, oko trideset, a kasnije se taj broj povećavao. Sestre 1926. godine dobivaju svećenika za kojega su dale sagraditi malu kuću s dvije sobe gdje je stanovao do 1945. Nakon toga se preselio u sobu u prizemlju dvorca.

Sestre su se bavile gospodarstvom, a često su posjećivane od drugih sestara koje su se u Lužnicu dolazile odmoriti prije povratka svojim dužnostima.

Dvorac je od samog početka imao vrlo sposobne i vrijedne predstojnice i sestre su se tamo osjećale rado primljene, te su uživale u ljepoti dvorca i perivoju koji ga okružuje.

U arhivskim spisima Lužnice spominje se i naziv Marijin dvor nazvan prema kapelici koja se u njemu nalazi. Prema zapisima iz Iskaza za godinu 1936., na dobru „Marijin dvor“ Lužnica“ br. 27/1936., navodi se kako su uz sestre na gospodarstvu radili i radnici koji su za to bivali plaćeni, novcem ili u naravi, a prema prethodnom dogovoru sa sestrama. Uz stalne radnike, a navodi se njih trinaest, sestre se zapošljavale i sezonske s kojima su utvrđivale visinu dnevnica, ovisno o poslovima koji se tamo obavljali. Na taj način se obrađivala zemlja, kosile livade, sušilo se i spremalo sijeno, timarila stoka, a sestre su opskrbljivale kuću maticu mlijekom i povrćem i svog vrta. (Vrančić, Kovačić, 1996.).

Svi gospodarski proizvodi koristili su se samo za potrebe vlastitog kućanstva, odnosno, sestre su redovito opskrbljivale proizvodima kuću maticu u Zagrebu, te je financijska direkcija u Zagrebu 1935. godine oslobodila Družbu od plaćanja državnih poreza na imovinu i svih pristojbi na dovoz. O pravilnom odvijanju svih djelatnosti brinula se kućna uprava vrhovne uprave Družbe, a u Lužnici se sastojala od kućne predstojnice, ekonoma i dvije kućne savjetnice. Prema usmenoj predaji u Lužnici se sestre nisu bavile samo gospodarstvom već su bile posvećene dobrotvornom i prosvjetnom djelatnošću, pa se navodi kako su svakodnevno u Lužnicu dolazili siromasi koje bi sestre nahranile kruhom koji se pekao u samostanskim krušnim pećima i toplim obrokom. U samostanu su se godinama okupljala i djeca koja su se tamo pripremala za ispovijed ili prvu pričest.

1935. godine, zemlju je pogodila velika suša koja je imala za posljedicu glad, a tim problemom se bavio poseban odbor, a akciji su se pridružile i sestre iz Lužnice koje su u Zagrebu od društva „Hrvatskih žena“ preuzele trinaest djevojčica i četrnaest dječaka u Lužnicu, a prema prethodnom dogovoru s vrhovnom upravom. Prema navodu iz Knjige „Sestre milosrdnice I sv. Vinka Paulskog s kućom maticom u Zagrebu“, sestre su pronašle načina kako priskrbiti odjeću i obuću za djecu, a djeca su redovito bila okupana, uredna i pohađala su školu u Brdovcu, a sestre su se posebno pobrinule o njihovom obrazovanju. (Vrančić, Kovačić, 1996.).

1939. godine pojavila se velika potreba za gospodarsko-domaćinskim školama, pa je ista uz dozvolu banske vlasti banovine Hrvatske otvorena u Lužnici i započela je svojim radom odmah po odobrenju 1940. godine. U školi su se predavali stručni predmeti, učilo se vođenje domaćinstva, kuhanje, krojenje i šivanje, ali je škola prestala sa svojim radom tek koju godinu po otvaranju zbog ratnih prilika.

U vrijeme 2. svjetskog rata, sestre su se neprekidno borile kako bi obranile svoje zemljište od vojske. Živjele su vrlo skromno i teško su obrađivale zemlju zbog nedostatka radne snage.

Po završetku rata Lužnica je doživjela provedbu agrarne reforme i nacionalizaciju, a od nekadašnjeg veleposjeda, sestrama je ostalo samo nekoliko parcela. Osim dvorca dodijeljene su im manje stambene zgrade koje nisu mogle zadovoljiti ni najosnovnije potrebe, nakon čega im je dodijeljena i zgrada koja je nekada služila kao pecara i spremište. Ujedno im je oduzet i vrt, pa su sestre za vlastite potrebe napravile drugi na mjestu na kojemu su nekada sušile rublje. Tim vrtom više nisu mogle snabdijevati kuću maticu u Zagrebu i korišten je samo za potrebe kućanstva u Lužnici. Ipak, u poslijeratnim godinama riješilo se pitanje sestara koje su

radile u državnim i javnim ustanovama, pa su one tako ostvarile pravo na mirovinu, čime je riješeno materijalno pitanje sestrinske zajednice.

S obnovom se započinje 1961. godine s krečenjem, te obnavljanjem kapelice i popravkom krova. Ti radovi su i ranije bili potrebni, ali za njih nije bilo sredstava.

Kapelica se po dolasku sestara u Lužnicu nalazila u prizemlju lijevog krila dvorca, ali je bila vrlo malena što je osobito nepovoljno bilo ljeti kada bi nedjeljom i blagdanom uz sestre dolazio i velik dio naroda. Časna majka Ignacija Pavičić preuredila je u tu svrhu jednu od gospodarskih zgrada koja je zadovoljavala svojom veličinom i to je bila „ljetna kapelica“, ali prilikom oduzimanja zemljišta, oduzeta im je i kapelica. Nova se nalazila u dvorcu, ali ne više u prizemlju, već na katu na mjestu bivšeg dvorskog salona baruna Raucha. Prilikom uređenja kapelice sestre su vodile računa da se sačuva uspomena na bivše gospodare dvorca. U desnom krilu dvorca na prvome katu sačuvana je još jedna mala „Rauchova kapelica“ s izvornim uređenjem, te uljanom slikom raspeća na baroknom drvenom oltaru.

Slika 4-4 Kapela svetog Križa „Izvor:
<http://www.luznica.com/fotogalerije/dvorac-interijer/>“

Na oltaru se nalazi datum posvećenja kapelice, 11. srpnja 1761., a kapelica se danas koristi kao muzejski prostor.

Od 1966. do 1975. godine, sestre su ulagale mnogo u obrazovanje aspirantica koje su im većinom dolazile sa samo četverogodišnjom naobrazbom, te su ih sestre pripremale za razredne ispite koji su im bili potrebni da dobiju potvrdu o završenom osmogodišnjem obrazovanju. Djevojčice bi nakon toga polagale razredne ispite u Savskom Marofu, a posljednje dvije godine pohađale su osmogodišnju večernju školu u Zaprešiću. Nakon nje mogle su dalje nastaviti s obrazovanjem, odnosno, odlučiti hoće li se zarediti ili ne. Na taj su način sestre iz Lužnice uvelike pridonijele školovanju mladih sestara. (Vrančić, Kovačić, 1996.).

4.2.4 Obnova dvorca i otvaranje duhovno obrazovnog centra Marijin dvor

Demokratske promjene u Hrvatskoj sestrama u Lužnici otvorile su nove mogućnosti djelovanja, pa su prihvatile prijedlog njemačke katoličke laičke organizacije Renovabis i osnovale duhovni centar. Kako je sam dvorac s vremenom postao neprikladan za smještaj starijih i bolesnih sestara, Renovabis je financirao izgradnju nove zgrade, a sestre su se posvetile obnovi dvorca i perivoja.

U novi stambeni objekt preseljene su sestre iz dvorca, a većinu je bila namijenjena smještaju sudionika seminara u duhovnom centru. U samom dvorcu su napravljena restauratorska istraživanja, obnove i sanacije. Ministarstvo kulture je u manjem dijelu financijski pomoglo obnovu krovišta, a najvećim dijelom je financirano iz vlastitih sredstava. Sanirane su sve pukotine, obnovljene elektroinstalacije, centralno grijanje, dovod plina i vode, unutarnja i vanjska drenaža, te kanalizacija. Podrum je uređen i koristi se za konferencije, druženja i razne programe, a izvršeni su i soboslikarski radovi te izmjena podova.¹

Kako sestre dvorac održavaju isključivo od donacija, iznajmljivanja prostora za seminare i vlastitih programa, troškovi za grijanje su im postali veliki problem. Sestre su za zagrijavanje dvorca i nove zgrade u sezoni grijanja plaćale 40 000 kn, koliko je iznosio račun za plin. Vrhovna glavarica Družbe, sestra Miroslava Bradica je 2010. godine doznala da se samostan Otaca karmelićana kod Livna grije pomoću geotermalnih dizalica i dobila je ideju provesti sličan projekt u Lužnici kako bi račune za plin sveli na minimum. Svoju ideju predočila je predstavnicima Zagrebačke županije i direktoru Regionalne energetske agencije sjeverozapadne Hrvatske, koji su njezin prijedlog prihvatili. Sestre su se s projektom prijavile na natječaj Fonda za energetske učinkovitost i 2011. godine krenule su s njegovom realizacijom. Kako je ostvarenje projekta iziskivalo veliki napor i značajna financijska sredstva, sestre su dio zemljanih radova obavljale same, a dio tvrtka angažirana na projektu.

Projekt je uključivao kopanje bunara te provođenje vode cijevima u dvorac i novu zgradu. Dvije geotermalne dizalice su ugrađene u kotlovnici dvorca, a tri u novoj zgradi. Voda se u kompresorima penje do pedeset stupnjeva, a geotermalne dizalice prirodnoj vodi oduzimaju dva do tri stupnja. Tako zagrijana voda odlazi u radijatore i grije prostor. Sestre su dale

¹ Provincija bezgrješnog začeca BDM <https://www.milosrdnice-zagreb.hr/nase-zajednice/samostan-bdm-od-cudotvorne-medaljice-luznica/> -pregled: 22.5.2019.

ugraditi dizalice koje imaju dvostruku funkciju: zimi griju prostor, a ljeti ga hlade. Po završetku projekta u potpunosti su nestali troškovi za plin, ali su porasli računi za potrošnju električne energije, koji su puno manji od prijašnjih računa za plin. Kao moguće rješenje i ovoga problema, sestre razmatraju mogućnost postavljanja fotonaponskih ćelija na krov nove zgrade te prodaji električne energije HEP-u.

Sestre su se, kako uređenju samog dvorca i nove zgrade, posvetile i uređenju perivoja s jezerom. Tako su uredile preko 2 km šetnica i postavile paviljone. Sjeverni pristup dvorcu popločen je i ukrašen cvjetnim nasadima kružnog oblika, a s južne strane je izgrađena terasa s pogledom na jezero.

13. listopada 2007. godine Centar je otvorio kardinal Josip Bozanić, a sljedeći dan je danom otvorenih vrata, Centar predstavljen javnosti.²

² Jutarnji list, <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/foto-novcem-iz-fondova-svele-smo-racun-za-plin-na-nulu-a-neki-misle-da-ne-znamo-sto-su-e-mail-i-internet/1536021/-pregled:22.5.2019>.

Slika 4-5 Novi Centar „Izvor: <http://www.luznica.com/fotogalerije/dvorac-interijer/>“

Prema riječima ondašnje ravnateljice centra sestre Miroslove Bradice, jedan od glavnih ciljeva Centra je pomoći čovjeku u susretu s Bogom, sa samim sobom i svojim bližnjima kao i buđenje snage za kvalitetnijom kulturom življenja i preispitivanjem vlastitih životnih stavova.

Otvaranjem Centra sestre izlaze u susret čovjeku koji treba mjesto za bijeg od svakodnevice, žele ga potaknuti na razvijanje svijesti o značenju zajedništva, kao i o poboljšanju kvalitete života.

U Centru se odvijaju programi koji potiču razvitak osobnosti na duhovnoj, emocionalnoj, društvenoj, kreativnoj i intelektualnoj dimenziji. Svjesne svoje povijesne i duhovne baštine, sestre čuvaju Lužnicu i baštinu molitve, posvećenosti Bogu, životu i radu za narod, kao i sve lijepe i teške trenutke.

U Duhovno-obrazovnom centru Marijin dvor na raspolaganju je 56 soba sa sanitarnim čvorom, 8 seminarskih prostorija, kao i prostorijom za meditaciju i osobni razgovor u samom dvorcu.

Sestre u kuhinji nude domaću hranu, a koriste proizvode iz svog vrta i domaćinstva.

Centar surađuje s mnogim obrazovnim, duhovnim i socijalnim ustanovama i poziva stručne i iskusne predavače.

Šuma koja se nalazi u blizini dvorca, a prostire se na oko 35 hektara, obogaćena je ekološkim i pedagoškim programima.

4.3 Arhitektura

Poput mnogih u Hrvatskom zagorju, Lužnica je jednokatni dvorac koji se ističe ugaonim kulama cilindričnog oblika koje su barokna obrada renesansnog motiva te daju iznimnu strukturalnu posebnost samom izgledu dvorca. Kao što je gore navedeno, kule su služile isključivo za stanovanje.

U arhitekturi dvorca na vanjskim pročeljima nalaze se središnje i kutne istake, a rizalit koji se ističe svojom veličinom, u potpunom je skladu s ostalim elementima građe dvorca. U većem dijelu prvog kata nalaze se pravokutni prozori, a prozori rizalita znatno su veći te izduženijeg oblika s polukružnim gornjim završecima. Dekoracija toga dijela je isto raskošnija, ali i ostatak dvorca se odlikuje bogatom fasadnom dekoracijom. Rizalit svojim vanjskim volumenom ujedno naglašava povezanost vanjske i unutarnje strukture, kao i glavne dvorane koja se prostorno otvara prema južnoj i sjevernoj dvorišnoj strani. Pročelja su obrađena plastično s razlikom između prizemlja i prvog kata. Kako bi se naglasila razlika dvaju površina, prizemlje je odrađeno rustično, a na prvom katu ispod lučnih vijenaca i iznad prozora smješteni su reljefni likovi žena, muškaraca, plemića, seljaka, pastira i anđela. Na oba pročelja nalaze se balkoni s ogradom od kovanog željeza koji na jednoj strani sadrže inicijale „PR“ (Pavao Rauch), a s druge „LR“ (Levin Rauch). Balkon unutrašnjeg dvorišta veći je, ali manje raskošan od onoga okrenutog prema otvorenom prostoru.

Slika 4-6 Dvorište „Izvor: <http://www.luznica.com/fotogalerije/dvorac-interijer/>“

U 19. st. rađene su pregradnje u unutrašnjim kutovima dvorišta u neogotičkom stilu, ali dvorac u cijelosti sadrži odlike baroknog stila.

Kao kod većine jednokatnih dvoraca, prizemlje i podrum bili su namijenjeni posluzi i gospodarskim potrebama, a kat višim društvenim slojevima što se primjećuje u arhitektonskoj izvedbi. Svodovi prizemlja su oskudni i bez ukrasa, a na prvom katu se uočavaju značajne razlike. Katovi su povezani središnjim stubištem koje se nalazi u predvorju s upečatljivom ogradom na prvom katu.

Slika 4-7 Kamena ograda „Izvor: <http://www.luznica.com/fotogalerije/dvorac-interijer/>“

Rezbarene stepenice zaštićene su na ulazu kovanim metalnim vratima, a samo po odobrenju gospodara, sluga s gornjeg kata otvarao je vrata i puštao posjetitelje.

Sobe su pravokutnog oblika s oblim svodovima, a do njih vode hodnici smješteni uz unutrašnju stranu dvorca. Glavna dvorana smještena je u središnjoj osi dvorca i istaknuta već spomenutim pročeljem, a većina izvornog namještaja izgubljena je. U dvorcu se mogu pronaći još kaljeve peći koje datiraju iz 19. st., kamena balustrada stubišta i četiri ugrađena ormara u glavnoj dvorani. Dvorac je opremljen kaljevim pećima za vrijeme Levina Raucha. Peći su uglavnom bijele boje, imaju na sebi obiteljski grb, a dopremljene su iz Messena. Ormari datiraju iz razdoblja kasnog baroka, a odlikuju se rezbarenim vratima i ukrasima na dovratnicima s floralnim motivima. Kapela svetog Križa nalazi se na katu dvorca s odlikama kasnog baroka i rokoko inventarom.

Lužnica je, kao i većina baroknih dvoraca Hrvatskog zagorja, izgrađena pod utjecajem srednjoeuropskog baroka uz složenu prilagodbu zemljopisnim, kao i gospodarskim i društvenim uvjetima Hrvatske po prestanku opasnosti od Turaka.

Dvorac se svrstava u trokrilne dvorce nastale prema uzoru na renesansne četverokrilne dvorce, a prilikom građe ukida se zatvorenost prema vanjskom prostoru i stvara višekrilna arhitektonska struktura raznih dimenzija, koja osim središnjih ima i dva bočna krila i daje izgled slova U te se otvara prema perivoju.³

4.4 Park i šuma

Perivoj dvorca Lužnica prostire se na 8 ha površine i ima pejzažne odlike engleskog parka. Smatra se da je nastao u 18. st., a radi svoje očuvanosti i jedinstvenosti predložen je za zaštitu u kategoriji spomenika parkovne arhitekture. U sklopu perivoja nalaze se održavana šuma i jezero, a kroz park vode nepravilne šetnice.

Slika 4-8 Park i jezero „Izvor: <http://www.luznica.com/fotogalerije/dvorac-interijer/>“

Uz sam dvorac njeguju se parterni vrtovi, odnosno gredice s cvijećem i šišanim grmljem. Park je nakon nedavne renovacije ponovno otvoren za posjetitelje.

³ Duhovno-obrazovni centar Marijin dvor, Lužnica <http://www.luznica.com/istrazite-luznicu/dvorac/-pregled:> 15.5.2019.

Perivoj je izravno povezan s njegovanim šumarkom, a ispred dvorca posebno se ističe velika platana stara oko 400 godina.

Slika 4-9 Platana „Izvor: <http://www.luznica.com/fotogalerije/dvorac-interijer/>“

Prilikom izgradnje perivoja praćeni su razvojni trendovi europskih vrtova, ali je izvedba u potpunosti prilagođena geološkim, reljefnim i klimatskim uvjetima podneblja. Kako je gore navedeno, perivoj ima odlike engleskog perivoja, odnosno, za razliku od francuskog koji se temelji na strogim geometrijskim oblicima, perivoj Lužnica oponaša prirodu, prilagođava se brežuljkastom području i izravno povezuje s postojećom šumom.

Šuma Lužnica prostire se na 35 ha prostora i do nedavno je bila pod upravom Hrvatskih šuma, te je ostala zdrava i dobro očuvana, a upravi dvorca je vraćena 2007. godine. Šuma je bogata stablima, hrasta lužnjaka, klena, divlje kruške, gloga i dr. Drveće pokriva 90 – 100 % površine, a nisko raslinje slabo je zastupljeno, svega 2 – 10 % površine, a čine ga glog, klen, divlja kruška, svib i dr.⁴

⁴ Duhovno-obrazovni centar Marijin dvor, Lužnica <http://www.luznica.com/istrazite-luznicu/park-i-suma/-pregled:15.5.2019.>

5. ZAKLJUČAK

Pisanje rada o Lužnici zahtijevalo je opsežnu potragu za literaturom koja nije dovoljno zastupljena, pa je izrada krenula na početku samo s knjigom o dvorcima i perivojima Hrvatskog zagorja, autora Mladena Obada Šćitarocija, a sadržavala je svega nekoliko stranica i ilustracija Lužnice.

O obitelji Čikulini ne pronalazi se puno pisanih tragova o samom boravku na posjedu, kao ni o njihovu načinu života.

Daljnijim istraživanjem došlo se do knjige autorice Iskre Iveljić koja ju je posvetila obitelji Rauch s vrlo detaljnim opisima njihova načina života na Lužničkom posjedu. U knjizi su pronađene detaljne informacije o životu vlasnika, gospodarskim imanjima, te načinu na koji su ih stekli, čak je detaljno opisana i kultura smrti s posebno svečanim posljednjim ispraćajem baruna Levina Raucha. Tijela su prevezena u posebno izgrađene grobnice, ali se većini protokom vremena izgubio trag.

U Zagorkinom Kamenu na cesti ne spominje se ime Lužnica, ali prema njezinim opisima dvorca, parka i jezera može se zaključiti da se radi baš o njemu. U članku Maše Grdešić o političkoj Zagorki navodi se kako u doba Zagorkinog djetinjstva i školovanja kod barunice Rauch nije bilo mladih baruna koje Zagorka spominje u Kamenu na cesti, ali prema opisu dvorca, perivoja i jezera, zasigurno je provela dio svoga teškog djetinjstva baš na tom posjedu. U prilog ide i činjenica kako je Zagorkin otac bio jedno vrijeme upravitelj kod baruna Raucha u Lužnici u kojoj je na kraju proveo posljednje dane svoga života. Iz tog razloga se Kamen na cesti može smatrati jednim dijelom i fikcijom prožetom stvarnim događajima iz života slavne spisateljice i novinarke.

Posebno zanimljiva je kupnja dvorca s pripadajućim zemljištem od strane sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskog 1925. godine, a sestre su ga nazvale i Marijin dvor. U knjizi Sestara milosrdnica detaljno su opisani svi kupoprodajni postupci, a sestre su uz pomoć radnika najamnika obrađivale zemlju kako bi prehranile siromašne bolesnike u bolnici sestara milosrdnica u Vinogradskoj, ali i pomagale kuću maticu u Frankopanskoj ulici u Zagrebu. Riješile su i pitanje smještaja starih i bolesnih sestara, a posvetile su se i odgojno obrazovnom djelatnošću. Osnovale su i domaćinsku školu, ali ona je brzim dolaskom rata ugašena. Nastupila je borba za očuvanje njihova vlasništva, a po završetku 2. svjetskog rata pogođene su i agrarnom reformom kada im je oduzet veliki dio zemljišta. Sestre su se prilagodile teškim

uvjetima života toga vremena, živjele su skromno, ali ubrzo nakon toga riješeno je pitanje financija, odnosno, sestre su ostvarile pravo na mirovinu. Tako su 1961. godine započele s obnovom dvorca. Kako je barunica Rauch odnijela sa sobom većinu namještaja, sestre su ga opremile svojim, puno skromnijim. Odlaskom na lokaciju uz vodstvo tajnice dvorca sestrom Benediktom Kunić, uvidjelo se da se taj namještaj, iako daleko skromniji od prvotnog, idealno uklapa u prostorije dvorca, a posebno se ističe takozvana turska soba za koju namještaj dobile su od štićenice, kćeri književnika, prevoditelja i redatelja Vojmila Rabadana, koju su časne sestre dohranile u vrijeme nestašice hrane kada je u Lužnici boravilo 27 mališana. Zahvaljujući izuzetnoj poduzetnosti sestara u Lužnici su riješeni i problemi s velikim računima za grijanje, a za realizaciju ugradnje geotermalnih dizalica ostvarile su pravo na poticaje iako su i tu veliki dio posla odradile same. Trenutno je u fazi i realizacija projekta ugradnje solarnih ploča kako bi se smanjili računi za potrošnju električne energije.

Dvorac Lužnica idealan je primjer dobrog upravljanja posjedom. Izgrađena je zasebna zgrada, uređene su konferencijske dvorane, organiziraju se razni seminari, tečajevi, koncerti, a uoči božićnih blagdana posebno je zanimljiv dvorac pod svijećama i božićni sajam.

Zidine dvorca odišu bogatom poviješću opet zahvaljujući sestrama koje su pod svaku cijenu željele zadržati sjećanja na prethodne vlasnike. Ispred ulaza u dvorac ponosno se ističe višestoljetna platana, a u brižno uređenu parku i šetnicama svaki čovjek može pronaći utočište i mir u oazi koja je svojom lokacijom vrlo dostupna, a na vratima će vas dočekati nasmijane i vedre sestre i poželjeti vam dobrodošlicu.

6. POPIS LITERATURE

6.1 Knjige

Grdešić, Maša (2008). *Politička Zagorka: Kamen na cesti kao feministička književnost*, str. 639-661. Jurić Zagorka, Marija (2008). *Kamen na cesti*. Zagreb: Školska knjiga

Iveljić, Iskra (2014). *Anatomija jedne velikaške porodice Rauchovi*. Zagreb: FF press

Jurić Zagorka, Marija (2008). *Kamen na cesti*. Zagreb: Školska knjiga

Obad Šćitaroci, Mladen (1991). *Dvorci i perivoji Hrvatskog Zagorja*, II izdanje, Zagreb: Školska knjiga

Ugarković, Rozalija (1966.). *Spomenica samostana u Lužnici*

Vrančić, s. Berislava, Kovačić, s. Alfonsa (1996). *Sestre milosrdnice I sv. Vinka Paulskog s kućom maticom u Zagrebu 1845.-1995*. Zagreb: I Kuća matica

6.2 Internetski izvori

Duhovno-obrazovni centar Marijin dvor, Lužnica <http://www.luznica.com/> -pregled: 15.5.2019.

Duhovno-obrazovni centar Marijin dvor, Lužnica <http://www.luznica.com/istrazite-luznicu/dvorac/-pregled>: 15.5.2019.

Duhovno-obrazovni centar Marijin dvor, Lužnica <http://www.luznica.com/istrazite-luznicu/park-i-suma/-pregled>:15.5.2019.

Jutarnji list Novcem iz fondova svele smo račun za plin na nulu, a neki misle da ne znamo što su e-mail i Internet, 2012. <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/foto-novcem-iz-fondova-svele-smo-racun-za-plin-na-nulu-a-neki-misle-da-ne-znamo-sto-su-e-mail-i-internet/1536021/> -pregled: 22.5.2019.

Provincija bezgrješnog začeca BDM <https://www.milosrdnice-zagreb.hr/nase-zajednice/samostan-bdm-od-cudotvorne-medaljice-luznica/> -pregled: 22.5.2019.

7. POPIS SLIKA

Slika 4-1 Dvorac Lužnica „Izvor: Autorica s. Benedikta Kunić“	9
Slika 4-2 Unutrašnjost dvorca – stubište „Izvor: http://www.luznica.com/fotogalerije/dvorac-interijer/ “	10
Slika 4-3 Unutrašnjost dvorca – Glavna dvorana „Izvor: http://www.luznica.com/fotogalerije/dvorac-interijer/ “	10
Slika 4-4 Kapela svetog Križa „Izvor: http://www.luznica.com/fotogalerije/dvorac-interijer/ “	15
Slika 4-5 Novi Centar „Izvor: http://www.luznica.com/fotogalerije/dvorac-interijer/ “	18
Slika 4-6 Dvorište „Izvor: http://www.luznica.com/fotogalerije/dvorac-interijer/ “	20
Slika 4-7 Kamena ograda „Izvor: http://www.luznica.com/fotogalerije/dvorac-interijer/ “	21
Slika 4-8 Park i jezero „Izvor: http://www.luznica.com/fotogalerije/dvorac-interijer/ “	22
Slika 4-9 Platana „Izvor: http://www.luznica.com/fotogalerije/dvorac-interijer/ “	23

ŽIVOTOPIS

Ime i prezime: Darija Horvat

Datum i mjesto rođenja: 16. ožujka 1977., Vinkovci, Hrvatska

Adresa: Vladimira Varićaka 5, 10 000 Zagreb

Mobitel: +385 91 46 49 791

e-mail: horvatda77@gmail.com

Obrazovanje: Srednja medicinska škola „dr. Andrija Štampar“, Vinkovci, medicinska sestra općeg smjera

Radno iskustvo:

2018. - danas: nezaposlena

2017. - 2018. Optimapharm d.o.o., Ulica grada Vukovara 284, Zagreb - viši suradnik na kliničkim ispitivanjima, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija

2011. - 2017. Linical Croatia d.d., Medveščak 12-viši suradnik na kliničkim ispitivanjima lijekova Hrvatska, Njemačka

2009. - 2011. Nuvisan Pharma Services Croatia d.d., Medveščak 12, Zagreb - suradnik na kliničkim ispitivanjima, Hrvatska

2007. - 2009. Clinres Farmacija d.d., Srebrnjak 16, Zagreb - suradnik na kliničkim ispitivanjima lijekova Hrvatska, Slovenija

2002.-2007. Dom zdravlja Zagreb-Centar, Runjaninova 4, Zagreb, Hitna stomatološka služba-medicinska sestra

1998. - 2001. Klinika za dječje bolesti Zagreb, Klaićeva 16, Zagreb, Odjel za kiruršku urologiju - medicinska sestra

1995. - 1998. KB Dubrava, Avenija izviđača 6, Zagreb, Jedinica intenzivnog liječenja - medicinska sestra

Ostalo: engleski u govoru i pismu, računalne vještine uključuju MS Office, vozačka dozvola B kategorije